

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ
ANTROPOLOGIE

**SPOLUPRÁCE NÍZKOPRAHOVÝCH ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A
MLÁDEŽ S ORGÁNY SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ**

Bakalářská práce

Obor studia: Sociální práce

Autor: Barbora Matyščáková

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Skopal, Ph.D.

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *„Spolupráce nízkoprahových zařízení pro děti a mládež s orgány sociálně právní ochrany dětí“* vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

Ve Znojmě dne

Podpis

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Ondřejovi Skopalovi, Ph.D. za cenné rady, které jsem mohla využít ve své práci. A také děkuji svému švagrovi Mgr. Romanu Švarcovi za pomoc, kterou mi poskytl při psaní této práce.

Anotace

Jméno a příjmení:	<i>Barbora Matyščáková</i>
Katedra:	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Obor studia:	<i>Sociální práce</i>
Obor obhajoby práce:	<i>Sociální práce</i>
Vedoucí práce:	PhDr. Ondřej Skopal, Ph. D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Spolupráce nízkoprahových zařízení pro děti a mládež s orgány sociálně právní ochrany dětí
Anotace práce:	Tato bakalářská práce poskytuje teoretické poznatky o službách NZDM a OSPOD a o možných druzích spolupráce mezi těmito službami. Pomocí kvantitativního dotazníkového šetření zjišťuji, jaký je momentální stav spolupráce mezi službama NZDM a OSPOD, a dále jaké jsou bariéry ve spolupráci.
Klíčová slova:	Sociální služba, spolupráce, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, orgán sociálně-právní ochrana dětí, riziková mládež, nepříznivá životní situace
Title of Thesis:	Cooperation of low-threshold facilities for children and youth with the Authorities for Social and Legal Protection of Children
Annotation:	This bachelor's thesis provides theoretical knowledge about the NZDM and OSPOD services and about possible types of cooperation between these services. Using a quantitative questionnaire survey, I find out what the current state of cooperation between the NZDM service and OSPOD is and what the barriers to the cooperation are.
Keywords:	Social service, cooperation, low-threshold clubs for children and teenagers, Authority for Social and Legal Protection of Children, risky youth, unfavorable life situation
Názvy příloh vázaných v práci:	č. 1 Dotazník

Počet literatury a zdrojů:	41
Rozsah práce:	65 s. (70 263)

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 NÍZKOPRAHOVÉ ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ	10
1.1 Cílová skupina.....	11
1.2 Cíle a poslání NZDM.....	12
1.3 Služby poskytované v NZDM.....	13
1.4 Legislativní ukotvení služby	16
1.5 Popis průběhu služby.....	19
1.6 Česká asociace streetwork	21
2 ORGÁN SOCIÁLNĚ – PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ	23
2.1 Poslání OSPOD.....	23
2.2 Pracovníci OSPOD	24
2.3 Činnosti a kompetence pracovníků OSPOD	25
2.4 Jak se dítě stane klientem.....	27
3 DÍTĚ JAKO KLIENT NZDM a OSPOD	28
4 SPOLUPRÁCE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB.....	30
4.1 Možné způsoby řešení spolupráce NZDM a OSPOD.....	30
4.2 Možná úskalí spolupráce	32
EMPIRICKÁ ČÁST.....	34
5 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM	34
5.1 Cíl empirického šetření a jeho výzkumný vzorek.....	34
5.2 Stanovení hypotéz.....	35
5.3 Metoda sběru dat	36
5.4 Etika výzkumu	36
5.5 Prezentace kvantitativních výsledků	37
5.6 Interpretace výsledků.....	48
DISKUZE.....	53
ZÁVĚR	55

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	57
SEZNAM GRAFŮ	61
PŘÍLOHA	62

ÚVOD

Spolupráce nízkoprahových zařízení pro děti a mládež s orgány sociálně právní ochrany dětí je téma, které mě provázelo, jako sociální pracovníci působící v Nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež Klub Coolna Znojmo. Důvodem pro sepsání bakalářské práce je najít řešení problému, který se týká právě spolupráce mezi těmito institucemi.

Danému tématu se věnovala organizace Ratolest Brno, která dělala výzkum napříč službami v Brně. Vytvořili v roce 2017 Analýzu spolupráce NZDM pohledem OSPOD. Z analýzy vzešlo několik bariér, které byly na straně OSPOD. Já se ve své bakalářské práci zaměřím na pracovníky NZDM, jak oni vnímají danou problematiku. Jako respondenty pro moji bakalářskou práci jsem si tedy vybrala pracovníky Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, kteří jsou členové České asociace streetwork.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, teoretická část a část empirická. Pro lepší pochopení zkoumaného tématu je na místě, abych se nejprve opřela o odbornou literaturu a až poté zahájila svůj výzkum.

V první kapitole čtenáře provedu službou NZDM, dozví se tak, co daná služba poskytuje, pro koho je určena, jaké má cíle a poslání a jaké je legislativní zakotvení služby.

Protože se bakalářská práce věnuje i OSPOD, tak je velice důležité vysvětlit a popsat obě služby, o kterých se zde zmiňuji. Ve druhé kapitole se tedy budu věnovat tomu, jaké má OSPOD poslání, kdo je pracovníkem OSPOD a také činností a kompetencím této služby. Dále se v této kapitole budu věnovat tomu, jak se dítě stane klientem.

Třetí kapitola se bude týkat klientely těchto služeb, konkrétně tedy, co mají klienti NZDM a OSPOD společného.

Další kapitola bude věnována obecně spolupráci v sociálních službách, aby čtenář pochopil důležitost spolupráce napříč všemi službami. Dále se budu v kapitole zabývat možným způsobům řešení spolupráce a také pojmenuji možná úskalí spolupráce.

Hlavním cílem práce je zjistit, jaká je spolupráce NZDM s OSPOD a dále také, jak spolu tyto dvě služby spolupracují, jaké jsou bariéry ve spolupráci, zda NZDM zná náplň práce sociálních pracovníků OSPOD a také, jaké jsou podle pracovníků NZDM možnosti pro zkvalitnění spolupráce. Cíle dosahuji prostřednictvím výzkumné otázky, která zní: „Jak sociální pracovníci v NZDM vnímají a hodnotí spolupráci s pracovníky OSPOD?“

Tato bakalářská práce může dále posloužit nově příchozím sociálním pracovníkům, kteří si díky teoretické části ukotví znalosti v oblasti nízkoprahových služeb pro děti a mládež.

TEORETICKÁ ČÁST

1 NÍZKOPRAHOVÉ ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Vzhledem k tomu, že bakalářská práce je věnována spolupráci mezi nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež, jinak také NZDM a orgánem sociálně právní ochrany dětí, jinak také OSPOD, tak je na místě obě tyto služby představit. Jako první představím službu NZDM.

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež jsou určeny pro všechny děti a mládež, kteří jsou ohroženi nebo se ocitly v obtížné životní situaci. Služba poskytuje navázání a udržování kontaktu s klientem, poskytování informací, odbornou pomoc a podporu a vytváření podmínek pro sociální začlenění a změnu v kvalitě života klienta (Pojmosloví ČAS, 2008).

Často se o této službě mluví jako o „nízkopraháči“, „nízkoprahovém klubu“ nebo „nízkoprahu“. Kořeny této služby sahají do 90. let 20. století, jedná se tedy o poměrně mladou sociální službu. Služba byla legislativně ukotvena až v roce 2006 zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (Zemanová & Dolejš, 2015).

Princip nízkoprahovosti

Služba je realizována tak, aby dodržovala princip nízkoprahovosti, což znamená, že je služba dostupná pro všechny. Princip je v tom, že se snaží odstranit časové, prostorové, psychologické a finanční bariéry, které by bránily klientům využít službu (Pojmosloví ČAS, 2008).

Jedlička pojem nízkoprahovost popisuje tak, že: *„poskytovatel organizuje a uspořádá službu (péči, pomoc i intervenci) tak, aby byla umožněna její maximální přístupnost a fyzická dostupnost. Poskytovat službu nízkoprahově, předpokládá úsilí sledovat, vyhodnocovat a následně odstraňovat technické,*

psychologické a sociální bariéry, které by bránily cílové skupině ve vstupu do prostoru zařízení či při využití nabídky poskytovaných služeb“ (Jedlička, 2004, s. 377).

Aby služba splňovala princip nízkoprahovosti, tak musí vycházet z toho, že jsou děti během dne ve škole a z tohoto důvodu má služba otevřeno převážně v odpoledních hodinách (Čámský, Sembdner & Krutilová, 2011).

Dále se to týká také toho, kde je služba umístěna. Ve standardu č. 11 se dočteme, že místo, kde se sociální služba bude nacházet, je dané podle okruhu osob, kterým je služba poskytována. Tedy vše vychází z potřeb klientů (Čámský, Sembdner & Krutilová, 2011).

1.1 Cílová skupina

Specifickým rysem nízkoprahových zařízení je právě jeho cílová skupina. Cílovou skupinu tvoří děti a mládež ve věkovém rozmezí od šesti do šestadvaceti let, kteří jsou označováni jako riziková mládež.

Dolejš rizikovou mládež definuje jako chování jedince či skupiny, která způsobuje nárůst sociálních, psychosociálních, zdravotních, vývojových, fyziologických a dalších rizik pro jedince, jeho okolí a pro společnost (Dolejš, 2010).

Klíma formuluje cílovou skupinu dle znaků, které se vztahují k osobám klientů. Mezi znaky primárně řadí např. věk, pohlaví, příslušnost k národnostní nebo etnické skupině, subkultuře apod. Sekundární znaky vysvětlují, proč je daná osoba klientem dané služby a co jí může nabídnout (Klíma, 2009).

Pojmosloví ČAS řadí do cílové skupiny děti a mládež, které:

- a) si prochází nepříznivou životní situací
- b) je jim od 6 do 26 let
- c) žijí nebo se pohybují v daném městě, kde se vyskytuje NZDM
- d) vztahují se k nim další životní situace jako např.: nemohou nebo neumějí aktivně trávit svůj volný čas, vyhýbají se pomoci, dávají přednost rizikovému trávení volného času, žijí rizikových způsobem života nebo nevědí, jak definovat svoji zakázku (Pojmosloví ČAS, 2008).

1.2 Cíle a poslání NZDM

Mezi hlavní cíle NZDM dle Klímy patří:

- a) eliminovat sociální a zdravotní rizika, které vyplývají z rizikového chování klientů (prevence chráněného sexu, vandalismus, sebepoškozování ...) a v rámci preventivních programů se dále může jednat o rozdávání antikoncepčních přípravků;
- b) poskytnutí pomoci a podpory v oblasti zvládnání různých druhů interpersonálních konfliktů (pracovníci NZDM vedou klienty k tomu, aby uměli zvládnout vyhrocené situace či spory, které zažívají);
- c) umět zvládat a řešit nepříznivé životní situace a dovést si je také přijmout (většina klientů často své potíže popírá a nechce je řešit);
- d) eliminace deviantního a patologického chování;
- e) ustálení či vyřešení nepříznivé životní situace a navázání klienta i na jinou službu, dle jeho potřeb (Klíma, 2009).

Zákon o sociálních službách charakterizuje cíl NZDM takto: „*Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se*

orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace“ (Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, 2006).

Poslání

Posláním NZDM je provádět děti a mládež dospíváním tak, aby docílily pozitivní změny ve svém životě. Dále také usiluje o sociální začlenění, poskytování informací, odbornou pomoc a podporu a zamezuje sociálnímu vyloučení (Pojmosloví ČAS, 2008).

1.3 Služby poskytované v NZDM

V této části se budu věnovat poskytovaným službám, které NZDM svým uživatelům nabízí. Čtenář tak lépe pochopí fungování této služby.

V § 62 v zákoně o sociálních službách jsou stručně charakterizovány čtyři základní činnosti, které služba poskytuje.

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- c) sociálně terapeutické činnosti,
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí (Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, 2006).

Na zákon č. 108/2006 Sb. navazuje vyhláška č. 505/2006 Sb., která v § 26 výše uvedené činnosti podrobněji vysvětluje.

Dle Pojmosloví ČAS NZDM poskytuje tyto následující služby:

- a) Kontaktní práce – Jedná se o určitý druh kontaktu, při kterém dochází k vytvoření důvěryhodného vztahu, podmínkám pro rozvíjení kontaktu a k poskytování dalších služeb. Kontaktní práce se vykonává

nejčastěji v přirozeném prostředí uživatele (v kontaktní místnosti, na ulici, v parku apod.)

- b) Situační intervence – Vzniká náhodně v situacích s výchovným obsahem. Pracovník vstupuje do chodu klubu tak, aby zvýraznil či vytvořil výchovný efekt situace.
- c) Informační servis – Informační servis je prováděn na základě poptávky uživatele služby. Týkat se může např. školy, shánění brigády, bezpečného sexu, rizika užívání návykových látek atd.
- d) Poradenství – Odehrává se formou rozhovoru v místnosti, kde se vyskytuje pouze pracovník a uživatel služby. Vede k řešení obtížných životních situací, odstranění potíží a klient je veden k tomu, aby dokázal tyto situace řešit. Nejvíce se řeší oblasti rodinných vztahů, sexu, návykových látek, školy, volného času a jiné.
- e) Krizová intervence – Jedná se o situaci, která se objevila v životě uživatele. Cílem je zvládnout psychickou krizi, se kterou se uživatel potýká, v rámci diagnosticko-terapeutického přístupu. Krizovou intervenci může provádět jen kvalifikovaný pracovník, bez kvalifikace může pracovník poskytnout pomoc pouze v rámci akutní pomoci a dále uživatele odkáže na odborníka.
- f) Zprostředkování dalších služeb – Jedná se o odkázání uživatele na další potřebnou službu a poskytnutí doprovodu či asistence při jednání v těchto zařízeních.
- g) Kontakt s institucemi ve prospěch uživatele – Tento kontakt musí být se souhlasem uživatele, a to nejlépe při jeho přítomnosti. Jedná se tedy o intervenci, která je vedena ústně, telefonicky či e-mailem s institucemi, které ovlivňují kvalitu uživatelova života.
- h) Případová práce – Jedná se o dlouhodobou individuální práci, při které musí být zachován určitý postup.

- i) Skupinová práce – Aktivita, která je poskytovaná cíleně a přináší tak rozvoj psychosociálních dovedností.
- j) Práce s blízkými osobami – Je realizována pouze se souhlasem uživatele a jedná se o informační servis a poradenství.
- k) Pobyt v zařízení – Uživateli je poskytnuté bezpečné prostředí, kde může realizovat i své osobní aktivity.
- l) Volnočasové aktivity – Uživatele mají možnost využít volnočasové aktivity v klubu a využít tak aktivně svůj volný čas.
- m) Preventivní, výchovné pedagogické programy - Vychází z potřeb uživatelů.
- n) Jednorázové či příležitostní programy – Diskuze či skupinové práce, na které může být pozvaný i externí pracovník.
- o) Dlouhodobé programy.
- p) Doučování – Lze ho realizovat jen v případě, že je uživatel ze sociálně vyloučené lokality, není v jeho okolí možnost doučování apod. Může se jednat o doučování školní látky, ale i mimoškolní látky (Pojmosloví ČAS, 2008).

Streetwork

Streetwork patří do služeb, které NZDM nabízí. Protože streetwork považují za důležitou součást nízkoprahových služeb, tak zde tuto sociální práci představím.

Slovo streetwork je převzaté z anglického jazyka, když slovo přeložíme, tak v českém jazyce nese název práce na ulici. Není to však jakýkoliv typ pouliční práce, jedná se o sociální práci, která je vedena sociálními pracovníky (Matoušek & kol., 2013).

Matoušek se o streetworku zmiňuje jako o specifické vyhledávací, mobilní terénní sociální práci. Zahrnuje práci s uživateli drog a s osobami

mladšího věku, které žijí rizikovým způsobem života. U těchto osob se předpokládá, že nejsou doposud v kontaktu s žádnou sociální službou, i přesto že sociální pomoc potřebují. Oslovené osoby jsou kontaktovány v jejich přirozeném prostředí a v místě či čase, kde se pohybují nejvíce (Matoušek a kol., 2013).

Jedním z předpokladů, jak vykonávat kvalitní terénní práci, je porozumění specifickému světu sociálních skupin. Úkolem je i najít to, co jim může být užitečné při zvládnutí běžných životních situací (Jedlička, 2004).

Role terénního pracovníka

Jedlička terénního pracovníka popisuje tak, že musí mít jasné vystupování a dále musí být čitelný pro cílovou skupinu. Profesní role, se kterými se cílová skupina setkává nejčastěji, je pro ně čitelná, a to především z důvodu působení pracovníka v institucionalizovaném zařízení (škola, poradna, nemocnice ...). Sociálním pracovníkům v terénu musí být neustále reflektován proces vyjasňování funkcí a jejich pozic. Zároveň terénní pracovníci čelí rizikům, které se týkají odlišného vnímání jejich úlohy policií, úřady a samotných klientů (Jedlička, 2004).

1.4 Legislativní ukotvení služby

Sociální pracovníci, kteří pracují v NZDM se často setkávají s tím, že veřejnost tuto službu považuje za jakýsi volnočasový klub. NZDM je ale sociální služba, která spadá pod rezort Ministerstva práce a sociálních věcí. Všichni pracovníci, kteří zde pracují, se řídí zákonem 108/2006 o sociálních službách a dále také vyhláškou č. 505/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, která tento zákon upravuje.

Zákon o sociálních službách řadí NZDM do služeb sociální prevence a popisuje je následovně: „Služby sociální prevence napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů“ (Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, 2006).

Vzdělávání pracovníků pracujících v NZDM

Pro výkon sociálního pracovníka jsou požadované osobnostní předpoklady, tj. bezúhonnost, schopnost týmové spolupráce, vstřícný přístup k potřebám klientů, psychická odolnost aj. (Čámský, Sembdner & Krutilová, 2011).

V zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách se dočteme, že odbornou způsobilostí k výkonu sociálního pracovníka je:

- a) vyšší odborné vzdělání v oboru zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku,
- b) vysokoškolské vzdělání, a to buď bakalářské, magisterské nebo doktorské se zaměřením na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku (Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, 2006).

Vzdělání pracovníka v sociálních službách není oproti sociálnímu pracovníkovi tak náročné. Odbornou způsobilostí pracovníka v sociálních službách je základní, střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání s ukončenou maturitní zkouškou nebo vyšší odborné vzdělání a absolvování

akreditovaného kvalifikačního kurzu. Absolvování tohoto kurzu není vyžadováno po osobách, které mají střední vzdělání v oboru (Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, 2006).

Ačkoliv jsou profese pracovníka v sociálních službách a sociálního pracovníka odlišné, mají toho mnoho společného. Obě profese patří do pomáhajících profesí, které Géringová definuje jako: „skupinu povolání, která jsou založená na profesní pomoci druhým lidem“ (Géringová, 2011, s. 21).

1.5 Popis průběhu služby

Považuji za důležité se v této práci věnovat tomu, jak probíhá samotný průběh služby. Tato kapitola čtenáře ještě více přiblíží k tomu, co NZDM poskytuje. Dle publikace Pojmosloví ČAS se jedná o čtyři kroky: jednání se zájemcem o službu, dohoda o poskytování služby, individuální plánování a posledním krokem je ukončení užívání služby (Pojmosloví ČAS, 2008).

Jednání se zájemcem o službu

Jednání se zájemcem je první část práce, kde pracovník mapuje potřeby klienta a zjišťuje, v jaké nepříznivé životní situaci se nachází. Pracovník NZDM klienta seznamuje se službou a dále také s pravidly, které se v zařízení musí dodržovat.

Prvním kontaktem se službou mohou být pro zájemce, např. webové stránky poskytovatele sociální služby, leták, brožura, informace v tisku apod. (Chloupková, 2013).

Jednání se zájemcem je definováno ve vyhlášce č. 505/2006 Sb. zákona o sociálních službách. Pracovník seznamuje potencionálního klienta s možnostmi a podmínkami poskytování sociální služby. Blíže jsou definovány v Pojmosloví ČAS, patří sem možnost anonymity, veřejný závazek služby, charakter a obsah služby, provozní náležitosti, představení sociálních pracovníků, pravidla a vedení dokumentace (Pojmosloví ČAS, 2008). Jedná se tedy o proces, který nemusí být ukončen během jednoho sezení (Heuke, 2011).

Dohoda o poskytování služby

V případě, že proběhlo jednání se zájemce a potencionální klient byl seznámen se všemi náležitostmi, tak s ním může být uzavřena dohoda.

Dohoda může být uzavřena, jak písemně, tak i ústně. Uzavřením smlouvy zájemce stvrzuje informovaným souhlasem adaptační cíl služby a ten např. zahrnuje navštěvování služby, využívání prostor a služeb klubu, bude s ním vedeno individuální plánování, bude dodržovat pravidla služby apod. Pokud zájemce souhlasí, tak se stává klientem služby (Pojmosloví ČAS, 2008).

Uživatel je ten, kdo by měl svůj cíl umět formulovat. Pracovník by mu měl jen pomoci, a ne mu cíl práce formulovat nebo dokonce mu jej nabízet (Čámský, Sembdner & Krutilová, 2011).

Individuální plánování

Individuální plánování je stanoveno zákonem a poskytovatelé sociálních služeb mají povinnost plánovat poskytování sociální služby každému klientovi. Pracovníci mají také povinnosti hodnotit s klientem poskytované služby a zjistit, zda mu byly užitečné. Za individuální plánování můžeme také považovat proces, kdy pracovníci přemýšlí o klientech a také o tom, jak jim může být služba užitečná (Herzog & Herzogová, 2021).

Heuke popisuje individuální plánování jako *„proces, ve kterém uživatel a poskytovatel hledají cíle, které bude uživatel ve spolupráci s poskytovatelem dosahovat – budou tedy hledat tzv. cíl společné práce. Tento cíl společné práce je popis toho, jak bude vypadat změna nepříznivé situace, v níž se uživatel nachází. V závislosti na dohodnutém cíli je pak naplánován postup, jak tohoto cíle bude postupně dosaženo“* (Heuke, 2011, s. 74).

Velmi malá část klientů přijde s konkrétním cílem, na kterém chce pracovat. Určitě by neměl být na klienty vyvíjen nátlak. Po navázání bližšího vztahu klienti svůj cíl lépe definují (Syróvátková & Vopatová, 2013).

Ukončení procesu užívání služby

Služba může být ukončena jak písemně, tak i ústně. Ukončení služby se provádí v případě, kdy jsou naplněny cíle uživatele a již nepotřebuje využívat danou službu. Může být ukončena i jednostranně, a to ze strany uživatele či pracovníka (Pojmosloví ČAS, 2008).

V případě, že poskytování služby ukončí dané zařízení, tak s touto událostí musí být klient srozuměn v rámci procesu uzavírání smlouvy. Jedná se o situace, kdy klient porušuje nastavená pravidla. Může se jednat např. o napadení pracovníka, trestná činnost v prostorách zařízení, nespolupráce v rámci individuálního plánování apod. (Štefková & Dolejš, 2016).

1.6 Česká asociace streetwork

Protože se výzkum věnuje nízkoprahovým klubům pro děti a mládež, kteří jsou členové České asociace streetwork, tak považují za důležité vysvětlit o jakou organizaci se jedná.

Tato služba byla založena v roce 1997 a sdružuje odborníky z praxe i teorie dané oblasti. Organizace tvoří základnu pro sociální služby nízkoprahového charakteru. Má za úkol napomáhat, rozšiřovat a zvyšovat kvalitu sociální práce, která se odehrává na ulici. Nabízí pro své členy spoustu činností, např. výměnu zkušeností a odborných informací mezi pracovníky, organizace profesních setkání na různých konferencích, seminářích, výcvicích apod. a dále poskytují podporu v oblasti vzdělávání a supervize (Matoušek, 2008).

Členem České asociace streetwork se může stát služba, která je zaregistrována jako: nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, terénní program pro děti a mládež, terénní program pro osoby bez přístřeší, osoby

ze sexbyznysu, uživatelé drog a nízkoprahové denní centra. Podmínkou, jak se stát členem ČAS je se zúčastnit Rozvojového auditu ČAS (Co je ČAS).

Česká asociace streetwork je zapsaná jako spolek a jejím nejvyšším orgánem je Valná hromada. Správní rada a Revizní komise je volící střed Valné hromady. Dále je zde Rada pro etiketu a supervizi ČAS, která je poradním orgánem Správní rady (Co je ČAS).

2 ORGÁN SOCIÁLNĚ – PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ

Dostáváme se do druhé části bakalářské práce. V první části jsem vysvětlila pojem Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež a nyní se dostáváme k Orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Matoušek a Pazlarová OSPOD definují jako soubor činností, které upravují zákony a ty směřují k zajištění práv dětí na jejich příznivý vývoj, výchovu a ochranu zájmů. Další činností je obnovení narušených funkcí rodiny, a to především z toho důvodu, že dítě ke svému vývoji potřebuje stabilní rodinné prostředí (Matoušek & Pazlarová, 2016).

Lze tedy říci, že OSPOD se věnuje dětem, které jsou v ohrožení. Za dítě v ohrožení Pemová a Ptáček považuje:

- a) dítě s omezenou sociální percepcí,
- b) traumatizované dítě,
- c) dítě s handicapem,
- d) dítě s problematickým chováním (Pemová & Ptáček, s. 23, 2012).

2.1 Poslání OSPOD

Dle zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí je posláním této služby:

- a) chránit práva dítěte, jeho příznivý vývoj a výchovu,
- b) poskytnout ochranu na oprávněné zájmy dítěte a dále také na jeho jmění,
- c) pozitivně ovlivnit narušenou funkci rodiny,

- d) zabezpečit dítěti náhradní rodinné prostředí v případě, kdy nemůže být trvale či dočasně vychováváno ve vlastní rodině (zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, 1999).

2.2 Pracovníci OSPOD

Ve společnosti jsou pracovníci OSPOD vnímáni s předsudky. Často můžeme slyšet, že se jedná o pracovníky, kteří odebírají děti od rodiny (Matoušek & Pazlarová, 2016). Dále se sociální pracovníci vystavují etickému dilematu, který se týká toho, zda je hlavním smyslem jejich práce sociální kontrola či naopak podpora a ochrana rodiny (Pemová & Ptáček, 2012).

Profese pracovníka OSPOD je velmi feminizována. Z tohoto důvodu jsou z pohledu muže pracovníce OSPOD vnímány jako osoby, které upřednostňují ženy a jejich zájmy (Matoušek & Pazlarová, 2016).

Sociální pracovník není jediný, který nese odpovědnost za ochranu dítěte. Odpovědnost závisí především na rodičích, ale také na odbornících, kteří s dítětem pracují v rámci výkonu své profese a v neposlední řadě také veřejnost (Pemová & Ptáček, 2012).

K definování sociálního pracovníka sociálně právní ochrany dětí použiji znění ze zákona. Dle § 109, zákona č. 108/2006 Sb., zákona o sociálních službách: „Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb“ (Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, 2006).

2.3 Činnosti a kompetence pracovníků OSPOD

Oblast činností OSPOD se prolíná zákonem o sociálně právní ochraně dětí. Zajišťují ji dle § 4 krajské úřady, obecní úřady s rozšířenou působností, obecní úřady a újezdní úřady, ministerstvo a Úřad práce České republiky (zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, 1999).

Špeciánová popisuje činnost Krajského úřadu jako další orgán sociálně-právní ochrany dětí, který se věnuje poradenství a prevenci při poskytování sociálně-právní ochrany dětí (Špeciánová, 2007).

Obecní úřad s rozšířenou působností se věnuje následujícím činnostem: sledování výkonu ústavní a ochranné výchovy, péči o děti, které vyžadují zvýšenou pozornost a dále zprostředkování náhradní rodinné péče (Špeciánová, 2007).

Dále sociálně právní ochranu zajišťují obce v samostatné působnosti, kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a také právnické či fyzické osoby, které jsou výkonem sociálně-právní ochrany pověřeny (zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, 1999).

Pokud není preventivní a poradenská práce s rodiči efektivní či doporučení nejsou rodiči dodržována a chování má negativní dopad na dítě, tak OSPOD navrhuje soudu **výchovná opatření**, která zákon o sociálně-právní ochraně dětí v § 13 popisuje následovně:

- napomenutí dítěte, rodiče či jiné osoby, která je odpovědná za výchovu dítěte,
- stanovení dohledu nad dítětem ve spolupráci se školou či jinými institucemi,

- uložení dítěti, rodičům či jiným osobám omezení bránící působení škodlivých vlivů na výchovu dítěte např. zákaz určitých činností, návštěv určitých míst apod.,
- uložení povinnosti využívat odbornou poradenskou pomoc (zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, 1999).

„Smyslem těchto nástrojů je prevence a zajištění ochrany dítěte, které nevhodným chováním rodičů trpí. Nástroje sociálně-právní ochrany dětí nemají mít vůči rodičům funkci represivní, ale ryze výchovnou (vůči dítěti ochrannou), mají jim zabránit poškozovat dítě, využívat ho jako nástroj v rodičovském konfliktu“ (Rogalewiczová, 2019, s. 160).

Další možností intervence je **opatření na ochranu dítěte**. Tato opatření jsou v rukou obecního úřadu s rozšířenou působností a podává soudu návrhy na:

- rozhodnutí o splnění podmínek k osvojení dítěte (rodiče neprojevují zájem o své dítě),
- omezení, zbavení či pozastavení rodičovské zodpovědnosti,
- nařízení, prodloužení či zrušení ústavní výchovy,
- svěřeni dítěte do péče zařízení pro děti, které vyžadují okamžitou pomoc (Špeciánová, 2007).

V případě, že rodiče nemohou zastupovat dítě, plní OSPOD funkci kolizního opatrovníka. Kolizní opatrovník dítě zastupuje v řízení o úpravě poměrů v době, kdy se rodiče rozvádějí, dále ve změně výchovného prostředí, stanovení výše výživného apod. Kolizní opatrovník je jmenován soudem a jeho hlavním úkolem je hájit zájmy dítěte (Raisiglová, 2021).

2.4 Jak se dítě stane klientem

Zákon o sociálně právní ochraně dětí se zmiňuje o tom, že každý má právo na to, obeznámit rodiče se závažným chováním jejich dětí a dále je každý oprávněn upozornit orgán sociálně-právní ochrany dětí na porušování či zneužívání práv dítěte, kdy rodiče nemohou plnit povinnosti, které vyplývají z rodičovské odpovědnosti (Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, 1999).

Špeciánová popisuje, že dítě může požádat o pomoc, aniž by to věděli rodiče či jiné osoby, které zodpovídají za výchovu dítěte. Sociální pracovníce se tedy mohou dozvědět právě od samotného dítěte, že je nějakým způsobem ohroženo (Špeciánová 2007).

Pokud je tedy s dítětem špatně zacházeno, tak se jedná o úmyslné či neúmyslné chování osoby, která o dítě pečuje. Chování je v rozporu se společenskými normami a ohrožuje dítě. Rozlišujeme čtyři druhy tohoto poškození dítěte:

- a) Tělesné týrání,
- b) sexuální zneužívání,
- c) zanedbávání,
- d) emoční týrání (Matoušek a kol., 2005).

3 DÍTĚ JAKO KLIENT NZDM a OSPOD

Z výše uvedených informací lze usoudit, že cílovou skupinou obou institucí jsou děti a mládež, které se ocitly v nepříznivé životní situaci.

Nepříznivá životní situace je stresující a frustrující situace, která ovlivňuje život jedince a může tak vyvolat poruchy v jeho chování a osobnosti. Odolnost vůči těmto nepříznivým situacím závisí na schopnosti jedince se adaptovat na danou situaci a na množství požadavků, které jsou na něj kladeny. Pokud s tím jedinec nemá zkušenost, tak to bude pro něj náročnější. Dále psychické vlastnosti, zdravotní stav a věk jedince hrají zde velkou roli (Matoušková, 2013).

Často se z pohledu veřejnosti můžeme setkat s označením riziková mládež, což je pro veřejnost více přehlednější než označení jedince v nepříznivé životní situaci.

Labáth považuje za rizikovou mládež adolescenty, „u kterých je, následkem spolupůsobení více faktorů, zvýšená pravděpodobnost selhání v sociální a psychické oblasti“ (Labáth, 2001, s. 11).

Mládež přichází častěji do kontaktu s patologickými jevy, mezi které např. patří alkoholismus a kouření, drogová závislost, kriminalita a delikvence, patologické hráčství, virtuální drogy, šikanování, vandalismus, xenofobie, rasismus, záškoláctví, sebevraždy, sexuální rizikové chování apod. (Sobotková, 2014).

Cílová skupina obou služeb je velmi podobná. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou poskytována dětem ve věku od 6 do 26 let, které jsou ohroženy společensky nežádoucími jevy (Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, 2006). Cílová skupina orgánu sociálně právní ochrany dětí dle

Tomeše jsou děti a mládež od narození do 26 let a setkali se s ohrožením, zneužitím, zanedbáním, opuštěním či osiřením (Tomeš, 2011).

Obě služby můžeme tedy chápat tak, že se zaměřují na stejnou cílovou skupinu a spojuje je stejný záměr, kterým je poskytnutí pomoci a ochrany dítěti, které se ocitlo v nepříznivé životní situaci. Jejich odlišnost je v sociální práci, a to konkrétně ve využívání jiných prostředků a odlišných možností, které NZDM a OSPOD mají.

4 SPOLUPRÁCE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Následující kapitola se věnuje zdůvodnění potřebnosti spolupráce a popisu již existujících či možných způsobů spolupráce.

Hellebrandová klade důraz na spolupráci, tak, „že odborníci by měli pracovat spolu, tedy nikoli nezávisle na sobě, vedle sebe, ale ve vzájemné spolupráci a kooperaci. Důvodem je fakt, že ochrana klienta není předmětem zájmu pouze jednoho resortu, jedné instituce, ale je vždy nutné propojení služeb různých institucí, aby ochrana byla komplexní. Nespolupráce jednotlivých institucí může vést až k ublížení klientovi i přesto, že jednotlivě mohou tyto instituce pracovat na špičkové úrovni“ (Hellebrandová & Hanušová, 2006).

Standardy kvality o sociálně právní ochraně dětí konkrétně tedy Standart č. 14 popisuje spolupráci tak, že zaměstnanci znají činnost dostupných organizací a vedou si jejich seznam. Klientům nabízejí kontakt na službu dle jejich potřeb či jim kontakt zprostředkují a následně je při navázání kontaktu doprovází. Své klienty OSPOD motivuje k využití vhodných služeb v potřebném rozsahu (MPSV, 2014).

4.1 Možné způsoby řešení spolupráce NZDM a OSPOD

Níže uvedu možné způsoby řešení spolupráce mezi NZDM a OSPOD. Tyto způsoby spolupráce jsou známé a řada služeb je hojně využívá.

Spolupráce v rámci Case managementu

Jedná se o specifickou případovou práci, která se vyznačuje těmito znaky:

- podpora klienta vycházející z individuálního přístupu,
- flexibilita,

- nezaměřuje se na psychopatologii, ale na zachování schopností klienta,
- asertivní jednání,
- důraz je kladen na přirozené prostředí klienta (příbuzní, kamarádi, rodina ...),
- hlavní vztah je mezi klientem a case managerem,
- záleží na rozhodnutí klienta (Janoušková & Nedělníková, 2008).

Situace, v nichž se klient vyskytuje, musí být často řešeny vícíkem druhů služeb a nabídek pomoci sociálních pracovníků státních i nestátních subjektů. Case management obsahuje navázání kontaktu s klientem, zhodnocení stavu klienta, zprostředkování potřebných služeb a také ukončení práce spojenou s evaluací (Mahrová & Venglářová, 2008).

Dosoudilová se zmiňuje o tom, že „klient musí odsouhlasit nejen samotné zapojení dalších aktérů, ale i jednotlivé kroky vzájemné spolupráce“ (Dosoudilová, 2020, s. 4).

Spolupráce v rámci Systému včasné intervence

Smyslem Systému včasné intervence je zlepšit metody práce jednotlivých článků systému péče o děti, které jsou ohrožené. Dále využití všech legislativních nástrojů, které se zaměřují na oblast protiprávní činnosti dětí, trestné činnosti páchané na dětech a sociálně-právní ochrany dětí (Ministerstvo vnitra ČR, 2007).

Cílem je zamezit v pokračování či vzniku kriminálního vývoje dítěte, ochrana dítěte před trestnou činností, před týráním, zanedbáváním, zneužíváním apod. (Ministerstvo vnitra ČR, 2007).

Zásadou je, že práce s rizikovým nebo ohroženým jedincem musí být rychlá a efektivní. Spolupracující subjekty musí vytyčit příčiny za co nejkratší dobu a co nejúplněji (Paterová, 2010).

Spolupráce v rámci komunitního plánování sociálních služeb

Hlavním úkolem komunitního plánování je zjišťování dostupnosti sociálních služeb. Jde o zjišťování stavu poskytovaných sociálních služeb v daném místě a také potřeb, které nejsou naplňovány. Po srovnání těchto dvou procesů vzniká tzv. komunitní plán, který musí být ve shodě s tím, co je možné, a tím, co bylo označeno jako potřebné či prioritní. Účastníci, kteří se na komunitním plánování podílí, jsou z řad zástupců uživatelů, poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb, ale i také veřejnost, která se zajímá o danou problematiku (MPSV, 2020).

Nejdůležitějšími účastníky na komunitním plánování sociálních služeb jsou uživatelé sociálních služeb. Jsou to lidé, kteří se ocitli v nepříznivé nebo tíživé sociální situaci, kteří sociální služby využívají či jsou jim určeny. Nejdůležitější názor mají tedy oni, jejich názor je nepostradatelný a mají tak možnost se podílet na utváření podoby sociálních služeb (MPSV, 2020).

4.2 Možná úskalí spolupráce

Pokud je pracovník NZDM v kontaktu s pracovníkem OSPOD kvůli společnému klientovi, tak o tom klient musí vždy vědět. Narážíme tady na princip nízkoprahovosti a s ním spojený princip anonymity. Klient musí vždy souhlasit s tím, že je jeho příběh konzultován s třetí osobou. Pokud s tím klient nesouhlasí, tak je pracovník vázán mlčenlivostí.

Právě tato situace může způsobovat bariéru mezi OSPOD a NZDM. Službám tedy chybí metodický postup, dle kterého by se mohli pracovníci řídit.

EMPIRICKÁ ČÁST

5 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM

Pro svoji bakalářskou práci jsem se rozhodla využít kvantitativní výzkum. Tento výzkum jsem si zvolila především z důvodu toho, že je pro svoji rychlost a možnost zobecnění, jedním z efektivních způsobů zkoumání (Znebežánek, 2016).

V rámci empirické části popíši cíl práce, jeho výzkumnou otázku a následně vytvořím hypotézy, které se mi pomocí dotazníkového šetření a jeho následnou analýzou potvrdí či naopak vyvrátí.

5.1 Cíl empirického šetření a jeho výzkumný vzorek

Hlavním cílem této práce je zjistit, jak sociální pracovníci nízkoprahového zařízení pro děti a mládež vnímají a hodnotí spolupráci s pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Z mého působení v NZDM jsem vyzorovala, že spolupráce s OSPOD je velmi nízká, ačkoliv ji hodnotím za velmi důležitou. Nedokázala jsem pochopit, proč je tak složité tyto služby propojit. Pro lepší porozumění tématu, je cílem výzkumu zodpovědět na výzkumnou otázku: *„Jak sociální pracovníci v NZDM vnímají a hodnotí spolupráci s pracovníky OSPOD?“*

Důvodem, proč jsem si vybrala tento výzkumný problém byl ten, že jsem pracovala v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež a je mi tedy tento směr velmi blízký. Za respondenty jsem si vybrala pracovníky nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, které sdružuje Česká asociace streetwork.

5.2 Stanovení hypotéz

Hypotézy pomáhají ověřovat souvislosti mezi proměnnými. Vytvářet nástroje šetření je snazší právě díky hypotézám. Po následném zkoumání je smyslem hypotéz jejich přijetí či zamítnutí. Otázky, které se týkají hypotéz, tvoří jádro každého dotazníku (Kozel, 2006).

V rámci studia literatury jsem se seznámila s možnými faktory, které mohou vést ke spolupráci a naopak. Prostřednictvím stanovených hypotéz zjistím, jak služby OSPOD a NZDM spolupracují.

H1: Pracovníci Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež neví, na koho by se mohli na Oddělení sociálně-právní ochrany dětí obrátit z důvodu nenavázaného kontaktu.

H2: Pracovníkům NZDM je náplň práce pracovníků na OSPOD neznámá a to nasvědčuje špatné spolupráci.

H3: V rámci spolupráce je předávání informací o NZDM klientům ze strany OSPOD více rozvinuté než spolupráce v rámci předávání si zkušeností navzájem.

H4: Pracovníci OSPOD a pracovníci NZDM se setkávají více než jednou ročně.

H5: Existuje více možností spolupráce než spolupráce za účelem prezentace služby a seznámení se navzájem.

H6: Bariérou ve spolupráci je více to, že pracovníci OSPOD nechtějí a neprojevují zájem o spolupráci s NZDM, než vzniklá absence nastavení jasných pravidel fungování NZDM a OSPOD.

H7: Situace, které řeší uživatelé NZDM jsou velmi podobné těm, které řeší klienti OSPOD.

H8: Pracovníci NZDM mají co nabídnout v rámci spolupráce s OSPOD a přispět tak ke zkvalitnění služeb.

5.3 Metoda sběru dat

Pro potřeby sběru dat jsem zvolila dotazník vlastní konstrukce. Dotazníky byly distribuovány do nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, které sdružuje Česká asociace streetwork. Vytvořila jsem e-mailovou schránku určenou pouze pro potřeby výzkumu a následně jsem oslovila vedoucí těchto služeb. Oslovení proběhlo tedy emailem, přes který jsem vedoucí služeb seznámila s tématem práce a cílem výzkumu, s důrazem na dobrovolnost a anonymitu. Na tuto e-mailovou adresu měli respondenti možnost psát i své dotazy či obavy. Žádný respondent tuto možnost však nevyužil. Pro větší jistotu, zda e-mail opravdu přišel jsem si u poslané zprávy nastavila tzv. potvrzení o přečtení.

5.4 Etika výzkumu

Důvěrnost

Pokud by získaná data umožnila čtenáři poznat účastníky výzkumu, tak by data v žádném případě neměla být zveřejněná. Pokud tedy výzkumník důvěrnosti nedosáhne, tak by výzkum neměl publikovat. Dále by měl výzkumník obeznámit všechny respondenty se zachováním důvěrnosti a to by měl také dodržovat (Švaříček & Šedřová, 2007).

Informovaný či písemný souhlas

Dalším důležitým principem je získání souhlasu od respondentů. Souhlas by se měl nějakým způsobem zdokumentovat, a to buď písemně nebo nahráním na diktafon (Švaříček & Šedřová, 2007). V tomhle výzkumu byla využita komunikace prostřednictvím emailu, kde jsem kladla důraz na

dobrovolnost. Následně tedy bylo na respondentovi, zda dotazník vyplní či ne.

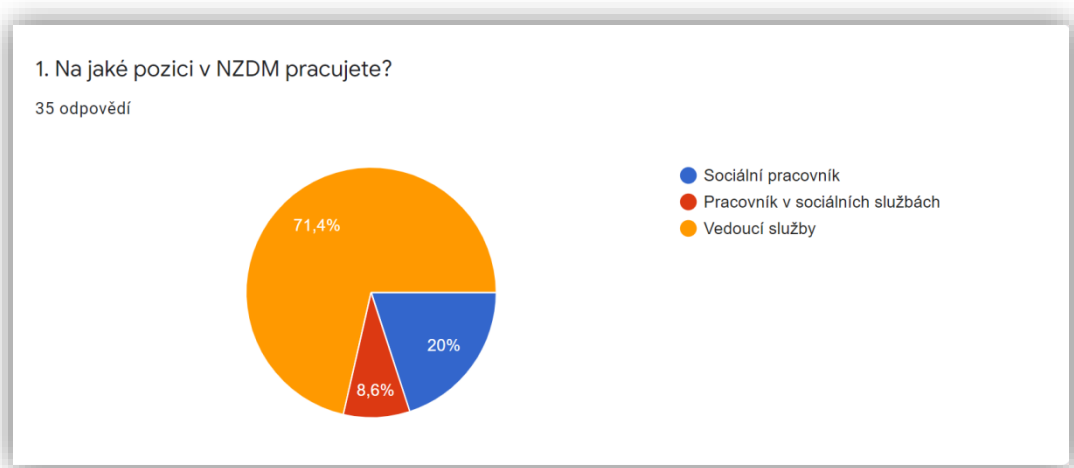
Anonymita

Ponechání respondentů v anonymitě vede k ochraně jejich soukromí a k povzbuzení se vyjádřit u otevřených odpovědí (Walker, 2013). Dotazník v tomto výzkumu byl anonymizován a respondenti s tím byli obeznámeni.

5.5 Prezentace kvantitativních výsledků

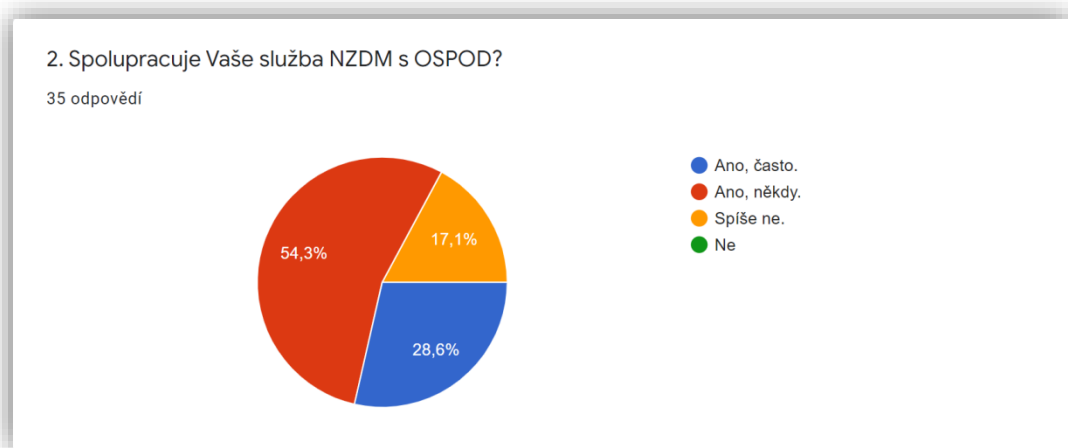
Demografické složení respondentů

Výzkum byl proveden mezi pracovníky nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, kteří jsou členové České asociace Streetwork. Celkem se výzkumu zúčastnilo 35 respondentů. Mezi dotazovanými byli nejvíce vedoucí služeb, celkem jich bylo 25. Dále mezi respondenty byli sociální pracovníci, těch bylo celkově 7 a zbytek tvořili pracovníci v sociálních službách, konkrétně tedy 3.

Graf 1: Pracovní pozice respondentů

Při dotazování na pracovní pozice respondentů bylo zjištěno, že nejvíce na dotazník odpověděli vedoucí služeb. Bohužel ti dotazník nepře poslali dále svým kolegům, o což jsem je poprosila v e-mailu. Často se totiž stávalo, že na webových stránkách byly kontakty pouze na vedoucí služeb.

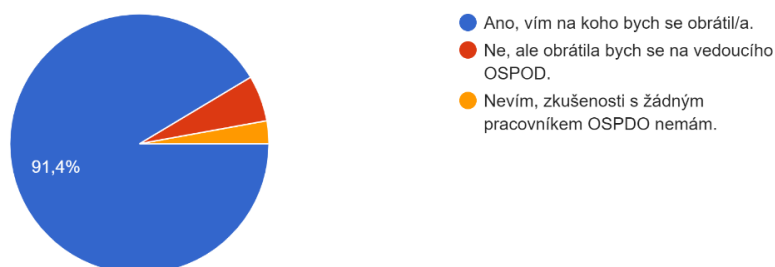

Graf 2: Zjišťování aktuální spolupráce pracovníků NZDM s OSPOD

Výzkum zjistil, že aktuálně více, jak půlka dotazovaných spolupracuje s OSPOD. Z toho 19 respondentů zodpovědělo, že spolupracují ale jen někdy, 10 hodnotí spolupráci za častou a 6 z nich spíše s OSPOD nespolupracuje.

3. Máte možnost se obrátit na někoho z pracovníků OSPOD? Víte na koho?

35 odpovědí

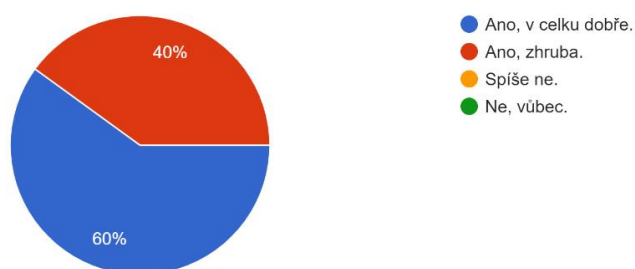

Graf 3: Vztahy mezi pracovníky

Díky této otázce jsem zjistila, jaké mají pracovníci navzájem vztahy. Z grafu lze vyčíst, že 32 respondentů ví, na koho přesně by se obrátili. Dva dotazovaní uvedli, že sice neví, na koho přesně by se obrátili, ale obrátili by se na vedoucího služby a jeden respondent vůbec nevěděl koho by oslovil a ani tedy nemá žádné zkušenosti s OSPOD.

4. Znáte náplň práce OSPOD?

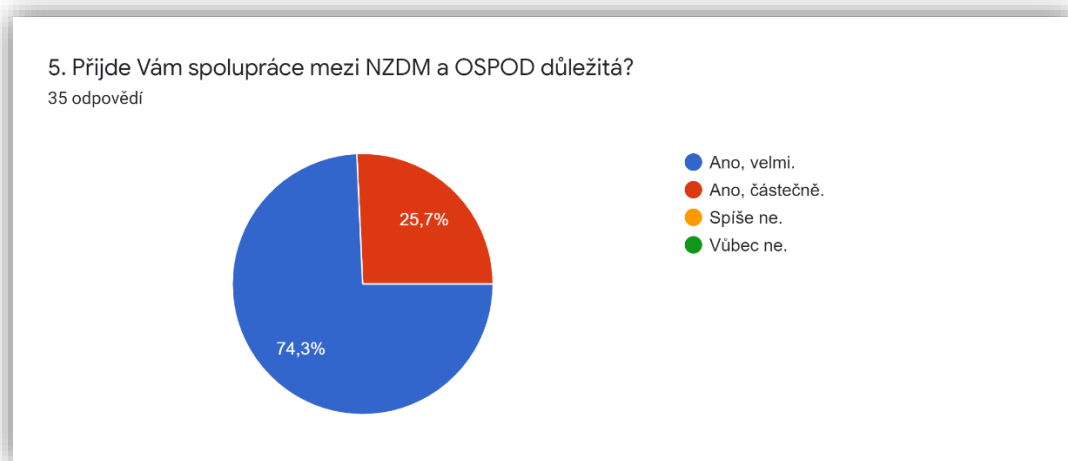
35 odpovědí

Graf 4: Znalost pracovníků NZDM o náplni práce pracovníků OSPOD

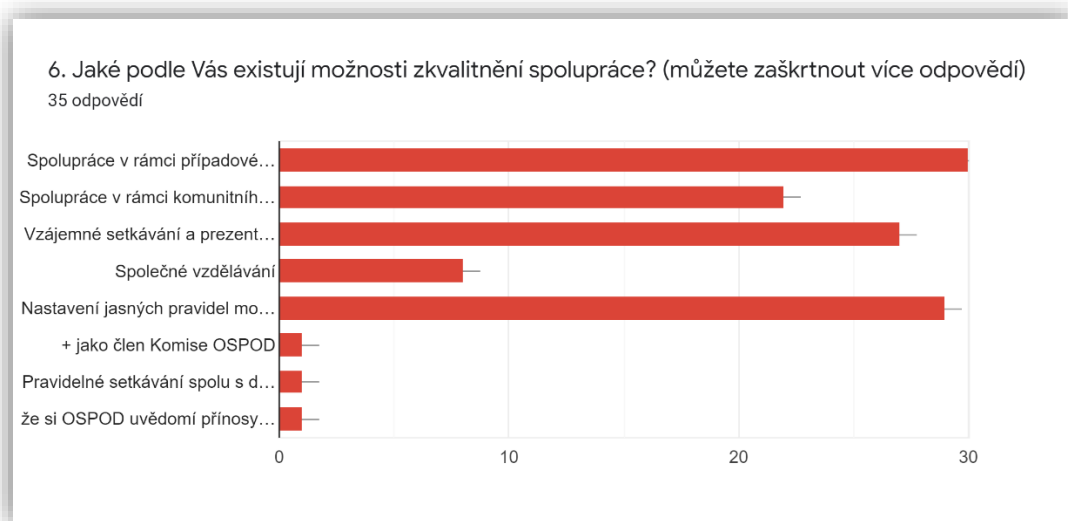
Celkem 21 respondentů zná velmi dobře náplň práce pracovníků OSPOD a zbylých 14 respondentů zodpovědělo, že náplň práce znají zhruba.

Díky této otázce tedy víme, že pracovníci NZDM se o práci pracovníků OSPOD zajímají a ví, v jakém případě by se na pracovníky mohli obrátit.

Graf 5: Míra důležitosti spolupráce pracovníků OSPOD s pracovníky NZDM

Tuto otázku jsem zvolila především z toho důvodu, abych zjistila, jak důležitost spolupráce vnímají především pracovníci NZDM. Z grafu lze tedy usoudit, že spolupráce je pro pracovníky NZDM důležitá. Konkrétně tedy 26 respondentů zodpovědělo, že je pro ně spolupráce velmi důležitá a 9 respondentů zodpovědělo, že spolupráce je důležitá, ale částečně.

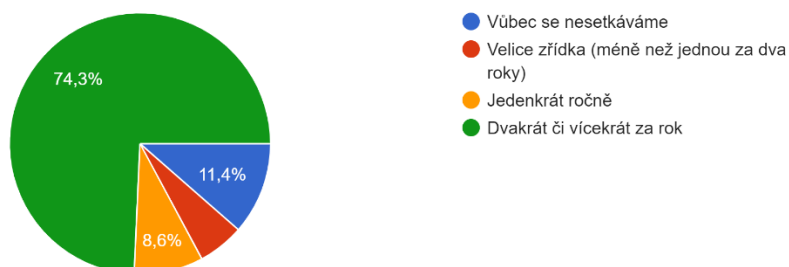
Graf 6: Možnosti zkvalitnění spolupráce

U této otázky měli respondenti možnost zaškrtnout více odpovědí a napsat vlastní zkušenost se spoluprací. Nejvíce respondentů zaškrtnulo, že neoptimálnější možnost spolupráce je spolupráce v rámci případové konference u společných klientů. Tuto možnost zaškrtnulo 30 respondentů. Dále 29 respondentů zaškrtnulo možnost v rámci nastavení jasných pravidel možnosti spolupráce a anonymity služeb. Celkem 27 respondentům se líbí možnost spolupráce v rámci vzájemného setkávání a prezentace služeb. Další možností spolupráce je v rámci komunitního plánování sociálních služeb a tuto možnosti si zvolilo celkem 22 respondentů. Jako poslední je možnost spolupráce v rámci společného vzdělávání a tuto možnosti zaškrtnulo pouhých 8 respondentů. Lze tedy usoudit, že tato možnost není pro pracovníky NZDM až tak důležitá.

Celkem 3 respondenti využili kolonku „a jiné“, kde jeden z nich by volil jako možnost spolupráce účast na komisi OSPOD. Činnost komise je upravena v § 38 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Další respondent by volil jako možnosti zkvalitnění spolupráce to, aby si pracovníci OSPOD uvědomovali přínosy této spolupráce. A poslední možnost je zde pravidelné setkávání spolu s dalšími poskytovateli sociálních služeb pro rodinu, děti a mládež a možnosti konzultací s pracovníky OSPOD.

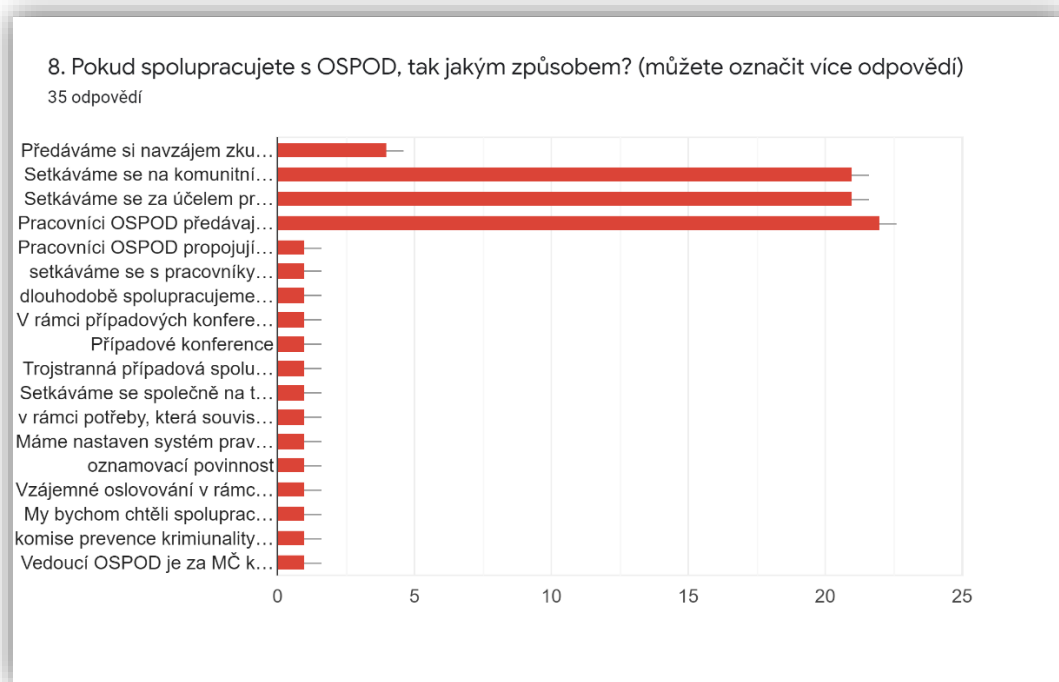
7. Jak často se setkáváte s pracovníky OSPOD?

35 odpovědí

Graf 7: Míra setkávání pracovníků OSPOD s pracovníky NZDM

Celkem 26 respondentů se setkává s pracovníky OSPOD dvakrát či vícekrát za rok. 3 respondenti odpověděli, že se společně setkávají jedenkrát ročně a 2 velice zřídka. Naopak překvapivé je to, že z 35 respondentů jsou 4, kteří se s pracovníky OSPOD vůbec neseťkávají, z čehož můžeme usuzovat, že se zde nevyskytuje žádná spolupráce.

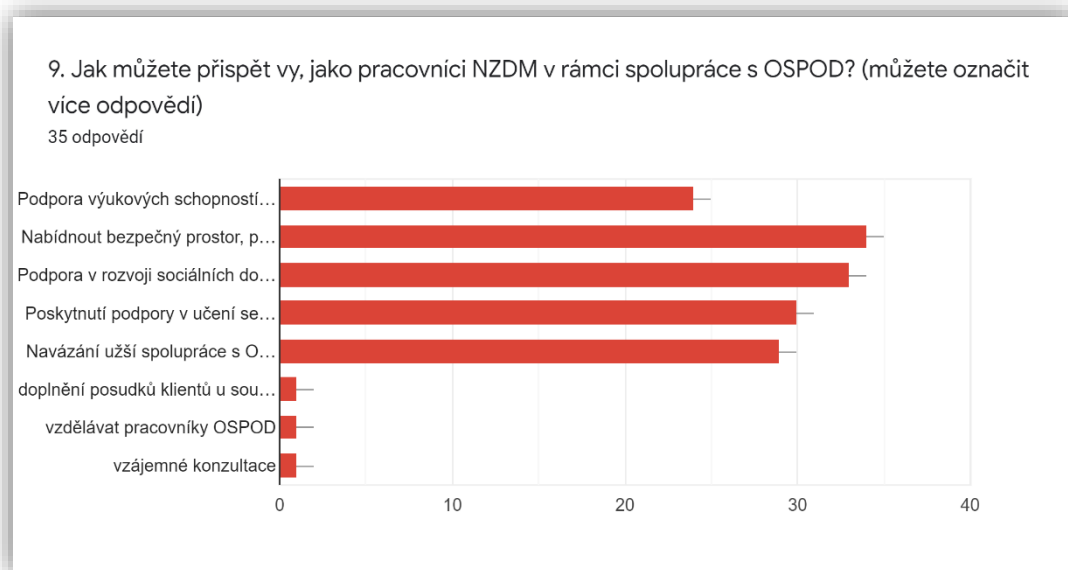
Graf 8: Způsob již existující spolupráce

U této otázky mohli respondenti opět označit více odpovědí a využít kolonku „a jiné“. Celkem překvapující je to, že jen 4 respondenti zodpověděli, že si s pracovníky OSPOD předávají navzájem zkušenosti a setkávají se v rámci kazuistických a supervizních témat. 21 respondentů spolupracuje v rámci komunitního plánování sociálních služeb a tento samý počet respondentů spolupracuje v rámci prezentace služby a seznámení se navzájem. Dále 22 respondentů zodpovědělo, že pracovníci OSPOD předávají informace o službě NZDM a následně je přeposílají do jejich služby.

Respondenti dále odpověděli:

- pracovníci OSPOD propojují mladé lidi opouštějící výchovné ústavy nebo dětské domovy se školou s naší službou,
- setkáváme se s pracovníky OSPOD ohledně našich společných klientů a tato schůzka se iniciována z naší strany,
- využíváme případové konference – takto odpověděli tři respondenti,

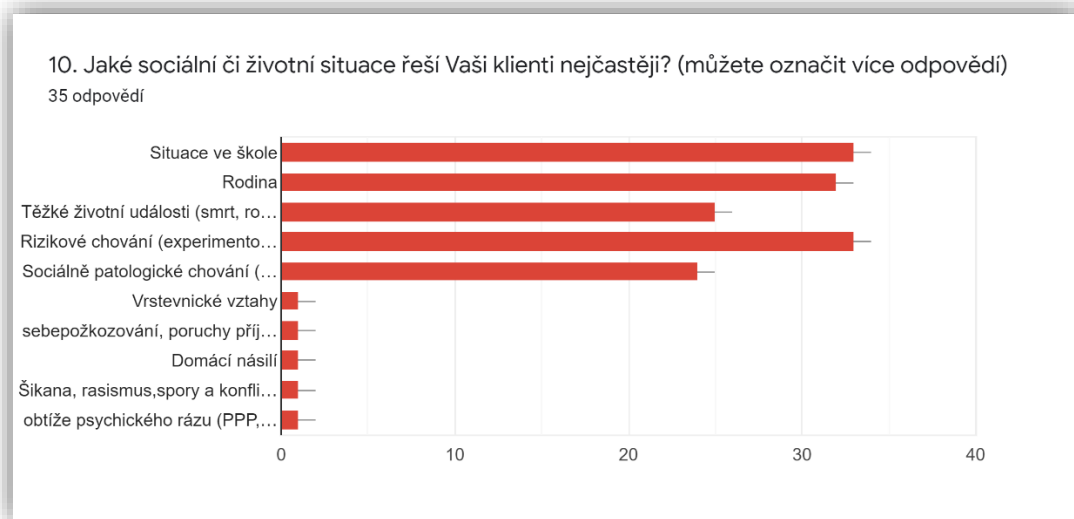
- setkáváme se společně na tzv. „systému včasné intervence“, kde účinkuje OSPOD, ředitelé zdejších základních škol a školní psychologové,
- jsme v kontaktu díky potřebě ze strany klienta, který je s celou situací obeznámen a vyjádřil souhlas s kontaktováním OSPOD,
- setkáváme se pravidelně jednou za měsíc, kde vedoucí služby informuje OSPOD o dění v naší službě a dále společně konzultujeme kazuistiky klientů pro potřeby zkvalitnění životní situace společného klienta, který je o celé situaci obeznámen a souhlasí s tím,
- spolupracujeme v rámci oznamovací povinnosti,
- probíhá vzájemné oslovení v rámci konzultování konkrétního případu,
- spolupracovat bychom chtěli, ale to, co mezi námi a OSPOD probíhá není z našeho pohledu spolupráce. OSPOD vše myslí opačně, má k ideálu daleko a myslí si to o něm většina sociálních služeb,
- spolupracujeme v rámci Komise prevence kriminality,
- vedoucí OSPOD je kontrolorem naší činnosti, setkáváme se proto primárně za účelem prezentace. Dále jsme v pravidelném emailovém kontaktu a funguje u nás vzájemné poradenství ohledně clientských témat.

Graf 9: Přispění ke spolupráci ze strany NZDM

Tato otázka sloužila především k tomu, abych zjistila, jak mohou přispět pracovníci NZDM ke spolupráci s OSPOD. Opět měli respondenti možnost označit více odpovědí a využít kolonku „a jiné“. Celkem 24 respondentů odpovědělo, že mohou přispět v rámci podpory výukových schopností klientů OSPOD. Téměř většina, tedy 34 respondentů odpovědělo, že klientům OSPOD mohou nabídnout bezpečný prostor, podporu a pomoc. 33 respondentů odpovědělo, že klientům OSPOD mohou nabídnout podporu v rozvoji sociálních dovedností. Možnost navázání užší spolupráce s OSPOD zaškrtnulo 29 respondentů.

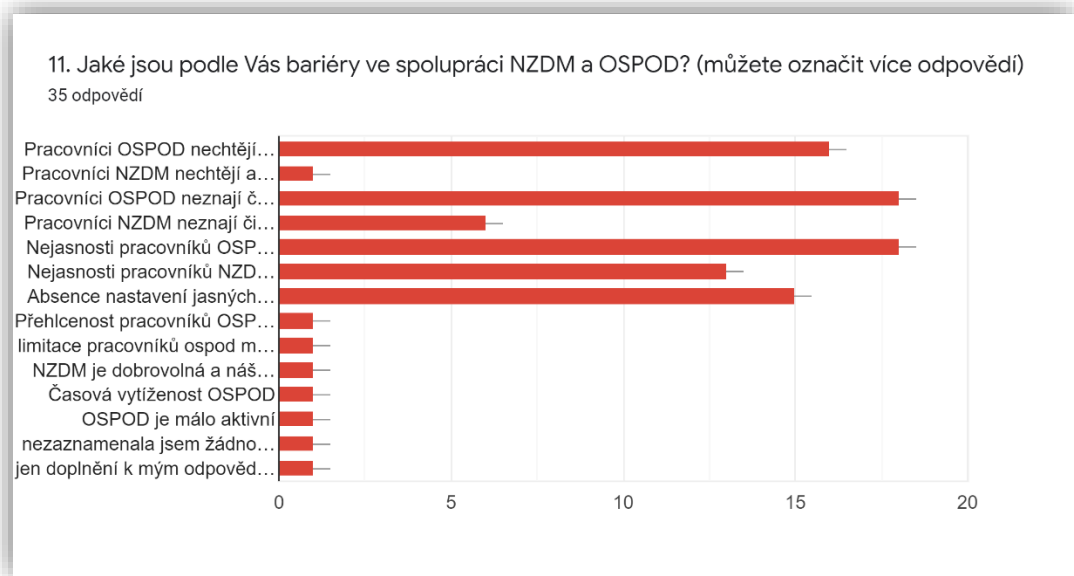
Tři respondenti si dále zvolili kolonku „a jiné“, jeden z nich odpověděl, že by přispěl vzájemnou komunikací. Druhý respondent by přispěl tím, že by mohl vzdělávat pracovníky OSPOD a poslední zodpověděl, že by pracovníci NZDM mohli doplňovat posudky klientů u soudů a dalších rozhodnutí, které se jich týkají, konkrétně tedy doplnění kontextu jejich životní situace či doprovod ke kurátorovi apod.

Graf 10: Sociální a životní situace klientů NZDM

Nejvíce respondentů se shodlo na tom, že sociální a životní situace, které klienti NZDM řeší nejčastěji, je situace ve škole a rizikové chování (experimentování s návykovými látky, záškoláctví ...). Tyto odpovědi zvolilo celkem 33 respondentů. Dále 32 respondentů se shodlo na tom, že dalším tématem, které klienti řeší nejčastěji, je rodina. Těžké životní situace jako je např. smrt, rozvod rodičů, stěhování apod. zvolilo 25 respondentů. Nejméně, tedy 24 respondentů, zvolilo sociálně patologické chování, kam můžeme zařadit např. závislosti, kriminalita, trestní činnost apod.

Opět mohli respondenti zvolit možnost „a jiné“, kde mohli napsat svoji vlastní odpověď. Zde respondenti napsali: vrstevnické vztahy, sebepoškození, poruchy příjmu potravy, domácí násilí, šikana, rasismus, spory a konflikty ve vrstevnické skupině, obtíže psychického rázu, jako jsou úzkosti, deprese, poruchy příjmu potravy aj. Vše, co respondenti zodpověděli bych zařadila do jedné z vybraných kolonek, které výběr odpovědí již obsahoval.

Graf 11: Bariéry ve spolupráci mezi NZDM a OSPOD

Tato otázka je velmi důležitá. Díky ní vidíme, jak celou situaci vnímají právě pracovníci NZDM. Pouze jeden respondent zodpověděl, že by bariéra mohla být ze strany NZDM a to z důvodu toho, že pracovníci NZDM nechťejí a neprojevují zájem o spolupráci. Naopak nejvíce respondentů, konkrétně 18, se shoduje na tom, že je bariéra ze strany OSPOD a to z důvodu toho, že neznají činnost pracovníků NZDM. Další odpovědi, se stejným počtem respondentů, je nejasnost pracovníků OSPOD v principu anonymity, který NZDM poskytuje. Celkem 15 respondentů odpovědělo, že chybí nastavení jasných pravidel v oblasti fungování NZDM a OSPOD. Dalších 13 respondentů se shoduje na existujících nejasnostech pracovníků NZDM v otázce prolomení mlčenlivosti na vyžádání OSPOD. Jako další odpovědi, kterou si zvolilo 6 respondentů je to, že pracovníci NZDM neznají činnost pracovníků OSPOD.

I při této otázce měli respondenti možnost si zvolit kolonku „a jiné“. Tuto možnost si zvolilo celkem 7 respondentů. Dle nich jsou důvody bariéry následovné: přehlcení pracovníků OSPOD, limitace pracovníků OSPOD metodickými pokyny z Ministerstva práce a sociálních věcí a jejich úřední

pozicí, NZDM je dobrovolné a náš OSPOD nechce nařizovat něco, co je dobrovolné, časová vytiženost OSPOD a to, že je OSPOD málo aktivní.

Jeden respondent zmiňuje: *„K doplnění mých odpovědí, všichni nechtějí spolupracovat, NZDM často nerozumí anonymitě a brání se spolupráci, protože nerozumí práci OSPOD. Mají buď špatnou zkušenost s někým konkrétním, nebo vůbec spolupráci nezhájí. Nicméně z praxe vidím problém více na straně některých NZMD, alespoň tedy v Brně“.*

Jako poslední a velmi zajímavá odpověď je: *„Nezaznamenala jsem žádnou z nabízených bariér. Spolupráce s OSPOD je dobrá a vstřícná“.*

5.6 Interpretace výsledků

Hlavním cílem práce je zjistit, jak sociální pracovníci v NZDM vnímají a hodnotí spolupráci s pracovníky OSPOD. Tohoto cíle jsem se snažila dosáhnout díky otázkám, které byly obsaženy v dotazníku.

Pro potřeby zjištění, kdo vyplňuje dotazník, respektive, jaká je pozice pracovníka, jsem zvolila otázku „Na jaké pozici v NZDM pracujete“? Díky této otázce jsem tedy zjistila, že ve velkém zastoupení byli vedoucí služby, konkrétně 25 respondentů z 35. Zbytek respondentů se skládal ze sociálních pracovníků (7) a pracovníků v sociálních službách (3). Tuto otázku jsem považovala za důležitou i díky tomu, že můžeme předvídat to, že přece jenom vedoucí služby mají daleko větší přehled o tom, jak jsou na tom se spoluprací. Lze tedy očekávat důvěryhodnější výsledky.

Další otázkou je: „Spolupracuje Vaše služba NZDM s OSPOD“? Tato otázka sloužila především k tomu, abych zjistila, zda spolupráce mezi

NZDM a OSPOD vůbec existuje. Žádný z respondentů neodpověděl, že by s OSPOD nespolupracovali.

Třetí otázka zněla: „Máte možnost se obrátit na někoho z pracovníků OSPOD? Víte na koho?“ Téměř většina (32 respondentů) zodpovědělo, že ví, na koho by se obrátili. Dle údaje z otázky č. 2 a otázky č. 3 lze zamítnout **H1**.

H1: Pracovníci nízkoprahového zařízení pro děti a mládež nevědí, na koho by se mohli na oddělení sociálně-právní ochrany dětí obrátit z důvodu nenavázaného kontaktu.

Čtvrtá otázka se týkala náplně práce OSPOD, zda ji pracovníci NZDM znají. Nikdo z respondentů neodpověděl, že by práci pracovníků OSPOD neznal. 21 respondentů zodpovědělo, že znají práci pracovníků OSPOD v celku dobře a dalších 14 zodpovědělo, že jejich práci zhruba znají. Díky tomuto výsledku můžeme zamítnout **H2**.

H2: Pracovníkům NZDM je náplň práce pracovníků na OSPOD neznámá, a to nasvědčuje špatné spolupráci.

Další důležitou otázkou, která byla obsažena v dotazníku je ta, zda pracovníkům NZDM přijde spolupráce s pracovníky OSPOD důležitá. Z dotazníku vzešla informace, že pracovníkům NZDM spolupráce přijde velmi důležitá, takto odpovědělo celkem 26 respondentů a zbytek (9) zodpovědělo, že částečně ano.

Šestá otázka zněla: Jaké podle Vás existují možnosti zkvalitnění spolupráce? Zde jsem vyzpozovala, že se respondenti shodovali u více odpovědí např. u spolupráce v rámci případové konference u společných klientů či formy case managementu, nastavení jasných pravidel možnosti spolupráce, vzájemné setkávání a prezentace služby, spolupráce v rámci komunitního plánování sociálních služeb aj.

Díky této otázce obsažené v dotazníku si můžeme přijmout **H5**. Tuto hypotézu nám také dále potvrzuje i kapitola 4.1 Možné způsoby řešení spolupráce NZDM a OSPOD, která je obsažena v teoretické části této bakalářské práce.

H5: Existuje více možností spolupráce než spolupráce za účelem prezentace služby a seznámení se navzájem.

Sedmá otázka se týkala zjištění, jak často se pracovníci NZDM setkávají s pracovníky OSPOD. U této otázky zodpovědělo 26 respondentů, že se setkávají více, jak dvakrát ročně. Tímto se **H4** přijímá.

H4: Pracovníci OSPOD a pracovníci NZDM se setkávají více než jednou ročně.

Osmá otázka zněla: „Pokud spolupracujete s OSPOD, tak jakým způsobem“? Z dotazníku lze vyčíst, že **H3** se jednoznačně přijímá. Předávání si navzájem zkušenosti a setkávání se v rámci supervizních a kazuistických témat zvolili celkem 4 respondenti, ale předávání informací o službě NZDM a následné přeposílání klientů do služby zvolilo celkem 22 respondentů.

H3: V rámci spolupráce je předávání informací o NZDM klientům ze strany OSPOD více rozvinuté než spolupráce v rámci předávání si zkušeností navzájem.

Devátá otázka se týkala toho, jak mohou pracovníci NZDM přispět ke spolupráci s OSPOD. U této otázky jsem zaznamenala i odpovědi u kolonky „a jiné“, tuto možnost využili 3 respondenti. Dále se většina respondentů shodla z nabízených možností u této odpovědi, tj. podpora výukových schopností klientů OSPOD, nabídnutí bezpečného prostoru, podpory a pomoci klientům OSPOD, podpora v rozvoji sociálních dovedností,

poskytnutí podpory v učení se normám a stanoveným pravidlům a navázání užší spolupráce s OSPOD. Tímto se **H8** přijímá.

H8: Pracovníci NZDM mají, co nabídnout v rámci spolupráce s OSPOD a přispět tak ke zkvalitnění služeb.

Desátá otázka zní: „Jaké sociální či životní situace řeší Vaši klienti nejčastěji“? U této otázky se **H7** přijímá. Respondenti nejvíce zvolili odpověď situaci ve škole, rodinu, těžké životní situace, rizikové chování a sociálně patologické jevy. Celkem 5 respondentů zvolilo možnosti „a jiné“. **H7** byla přijata díky odpovědím z dotazníku, ale také díky teoretické části, ve které byly tyto informace obsaženy.

H7: Situace, které řeší uživatelé NZDM jsou velmi podobné těm, které řeší klienti OSPOD.

Poslední otázka obsažena v dotazníku se týkala vzniklých bariér ve spolupráci. Celkem 16 respondentů se shodlo na tom, že pracovníci OSPOD nechtějí a neprojevují zájem o spolupráci. Dále 15 respondentů se shodlo na bariéře v rámci absence nastavení jasných pravidel fungování NZDM a OSPOD. U těchto výsledků se tedy přijímá **H6**, i když jen v nepatrné odlišnosti, a to konkrétně o 1 hlas.

H6: Bariérou ve spolupráci je to, že pracovníci OSPOD nechtějí a neprojevují zájem o spolupráci s NZDM než vzniklá absence nastavení jasných pravidel fungování NZDM a OSPOD.

Z výše uvedených výsledků tedy mohu usoudit, že stanovený cíl práce byl naplněn. Spolupráce mezi NZDM a OSPOD existuje a pracovníci NZDM ji hodnotí jako velmi důležitou pro potřeby zkvalitnění jejich práce a zkvalitnění životní situace klientů. Dále jsem dospěla k výsledku, že většinou je bariéra ze strany pracovníků OSPOD, kteří o spolupráci nemají zájem, jsou časově vytíženi nebo neznají činnost pracovníků NZDM. Hodnotila bych to

především tak, že z velké části zde chybí vzájemná komunikace a nastavení jasných pravidel.

DISKUZE

Inspirací pro téma bakalářské práce byly mé profesní začátky sociální pracovnice v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež. Velmi mě zajímala spolupráce mezi naší službou a orgánem sociálně právní ochrany dětí. Protože jsem v NZDM působila jako koordinátor terénu, tak jsem jednou za čas jezdila na setkání terénních pracovníků. Zde jsem čerpala zkušenosti z toho, jak právě v jejich službě spolupráce funguje nebo co dělají proto, aby fungovala lépe. Spolupráci mezi těmito institucemi hodnotím jako velmi důležitou pro zkvalitnění práce s uživatelem a dále ke zkvalitnění jeho života, a to je právě důvod, proč se tomu věnuji ve své bakalářské práci.

Jako respondenty jsem si zvolila pracovníky NZDM, které sdružuje Česká asociace streetwork. Vytvořila jsem si excelovou tabulku, kam jsem si zaznamenala celkem 73 služeb s jejich kontakty. Nečekala jsem, že mi odpoví všichni, ale musím přiznat, že jsem očekávala daleko větší počet zodpovězených dotazníků. Dotazník s žádostí o vyplnění jsem zasílala vedoucím služeb, které jsem následně poprosila o to, zda by mohli dotazník přeposlat i svým kolegům. Z výsledků lze ale vyčíst, že odpovědi byly především právě od vedoucích, nikoli od zaměstnanců. Z tohoto důvodu je můj počet respondentů 35. Můžeme tedy i předpokládat, že odpovědi vedoucích se mohou lišit od toho, co by odpověděli jejich zaměstnanci. Bylo tedy celkem i očekávatelné, že vedoucí služeb budou hodnotit spolupráci s OSPOD jako velice důležitou, ale u řadových pracovníků bychom se mohli setkat s jiným názorem.

Kdybych měla popsat, co bych udělala jiným způsobem, tak bych místo hypotéz vytvořila výzkumné otázky. Může se zdát, že hypotézy na první pohled mohou působit nevěrohodně. Ovšem realita je taková, že hypotézy jsem vyvodila z prostudované teorie, všeobecných poznatků a

osobních zkušeností. Samotný výzkumný problém nevyjadřuje dostatek informací, proto jsem zvolila hypotézy, které dopomohly k tomu, aby byl výzkum konkrétnější. Je ale možné, že kdybych zvolila výzkumné otázky, tak by byla empirická část pro čtenáře více přehlednější.

V teoretické části jsem se zmínila o možných úskalích spolupráce mezi NZDM a OSPOD. Psala jsem zde o absenci nastavení jasných pravidel spolupráce. Z výsledků jsem však zjistila, že pracovníci NZDM se více přiklání k tomu, že pracovníci OSPOD ani činnosti NZDM neznají. Dále bylo zajímavé, zjištění, že NZDM i OSPOD mají stejnou klientelu. To jsem zjistila, jak díky teoretické části, tak i díky výzkumu.

Velmi zajímavé by bylo, kdybych sestavila dotazník určený pracovníkům OSPOD a týkal by se právě spolupráce mezi nimi a pracovníky NZDM. Můžeme se tedy jen domnívat, jaké by mohly vyjít výsledky z dotazníku. Každopádně bych tuto strategii volila jako pokračování k tomuto výzkumu.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem se zabývala tématem spolupráce mezi nízkoprahovými zařízeními pro děti a mládež a orgány sociálně-právní ochrany dětí. Cílem této práce bylo tedy zjistit, jaká je spolupráce mezi NZDM a OSPOD, popř. jaké jsou bariéry ve spolupráci apod. Cíl práce se vztahuje k výzkumné otázce, která zní: Jak sociální pracovníci v NZDM vnímají a hodnotí spolupráci s pracovníky OSPOD?

Aby čtenář chápal rozdíly těchto služeb a pochopil, komu jsou určeny, tak jsem jimi čtenáře provedla skrze teoretickou část. Zde jsem se tedy věnovala každé službě zvlášť a dále jsem v teoretické části zmínila i jejich klientelu a možné způsoby spolupráce.

V rámci empirické části jsem se nejprve zaměřila na cíl empirického šetření a jeho výzkumný vzorek, stanovení hypotéz, sběr dat, etiku výzkumu, prezentaci kvantitativních výsledků a interpretaci výsledků. Na základě empirické části jsem došla k tomu, že spolupráce mezi těmito institucemi převážně funguje, ale ne v takové míře, jakou by si pracovníci NZDM představovali. Pracovníkům NZDM spolupráce přijde důležitá a většina z nich vnímají bariéry ve spolupráci na straně OSPOD. Celkem 16 z nich odpovědělo, že OSPOD nechce a nemá zájem o spolupráci, 18 respondentů odpovědělo, že pracovníci OSPOD neznají činnosti pracovníků NZDM, a tento samý počet byl také u odpovědi, že pracovníci OSPOD mají nejasnosti v principu anonymity u klientů NZDM. Zároveň z dotazníku také vzešlo, že existuje mnoho způsobů, jak spolupráci zkvalitnit, např. účast na případových konferencích nebo nastavení jasných pravidel možnosti spolupráce a anonymity služby.

Jak jsem již v této práci zmínila, bylo by velmi zajímavé znát pohled i pracovníku OSPOD. Můžeme se tedy jen domnívat, jaké by vzešly výsledky. Proto bych jako pokračování této práce volila právě tuto cestu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- Co je ČAS. Streetwork. Citováno 8. prosince 2021. Dostupné z: <https://www.streetwork.cz/stranka/2392/co-je-cas>
- Čámský, P., Sembdner, J., & Krutilová, D. (2011). *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Portál.
- Česká asociace streetwork. Co je ČAS. Citováno 25. listopadu 2021. Dostupné z <https://www.streetwork.cz/stranka/2392/co-je-cas>
- Dolejš, M. (2010). *Efektivní včasná diagnostika rizikového chování u adolescentů*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Dosoudilová, K. (2020). *Metodika Case-managementu. Člověk v tísní*.
- Géringová, J. (2011). *Pomáhající profese: tvořivé zacházení s odvrácenou stranou*. Triton.
- Hanušová, J., & Hellebrandová, K. (2006). *Interdisciplinární spolupráce*. Vzdělávací institut ochrany dětí.
- Hauke, M. (2011). *Pečovatelská služba a individuální plánování: praktický průvodce*. Grada.
- Herzog, A., & Herzogová, L. (2021). *Individuální plánování: Klíčové pojmy*.
- Hodnocení systému péče o ohrožené děti – Národní projekt Systému včasné intervence*. (2007) Citováno 29. prosince 2021. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-systemu-pece-o-ohrozene-deti-narodni-projekt-systemu-vcasne-intervence.aspx> Dostupné z: <https://www.individualniplanovani.cz/co-je-individualni-planovani/klicove-pojmy/>
- Chloupková, S. (2013). *Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z*. Grada.
- Individuální plánování v sociálních službách. Citováno 6. prosince 2021.

- Janoušková, K., & Nedělníková, D. (Eds.). (2008). *Profesní dovednosti terénních sociálních pracovníků: sborník studijních textů pro terénní sociální pracovníky*. Ostravská univerzita v Ostravě.
- Jedlička, R. (2004). *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Themis.
- Klíma, P. (2009). *Kontaktní práce: antologie textů České asociace streetwork* (2. vyd.). Česká asociace streetwork.
- Kozel, R. (2006). *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. Grada.
- Labáth, V. (2001). *Riziková mládež: možnosti potencionálních změn*. Sociologické nakladatelství.
- Matoušek, O. (2008). *Metody a řízení sociální práce* (Vyd. 2). Portál.
- Matoušek, O., Kodymová, P., & Koláčková, J. (Eds.). (2005). *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Portál.
- Matoušek, O. (2013). *Metody a řízení sociální práce* (3., aktualiz. a dopl. vyd). Portál.
- Matoušková, I. (2013). *Aplikovaná forenzní psychologie*. Grada.
- Manuál implementace Standardů kvality sociálně-právní ochrany: pro orgány sociálně-právní ochrany*. (2014). Právo na dětství.
- Matoušek, O., & Pazlarová, H. (2016). *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí: dobrá praxe z pohledu rodin a pracovníků*. Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum.
- Mahrová, G., & Venglářová, M. (2008). *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Grada.
- MPSV. (2020). *Co je komunitní plánování sociálních služeb a kdo jsou jeho hlavní aktéři*. Citováno 30. prosince 2021. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/co-je-komunitni-planovani-socialnich-sluzeb-a-kdo-jsou-jeho-hlavni-akteri>

- Paterová, T. (2010). *SYSTÉM VČASNÉ INTERVENCE Porovnání systémů existujících v České republice* [Diplomová práce]. Karlova Univerzita v Praze.
- Pemová, T., & Ptáček, R. (2012). *Sociálně-právní ochrana dětí pro praxi*. Grada.
- Pojmosloví nízkoprahových zařízení pro děti a mládež*. (2008). Česká asociace streetwork.
- Raisiglová, L. (2021). *Cochemská praxe a její využití pohledem OSPOD MěÚ Kyjov* [Diplomová práce]. Masarykova univerzita.
- Rogalewiczová, R. (2019). *Dítě v rodičovském konfliktu: jak zůstat dobrým rodičem i po rozchodu*. Leges.
- Sobotková, V. (2014). *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Grada.
- Syrovátková, Š., & Vopatová, L. (2013). *Vybrané standardy kvality a jejich naplňování v praxi poskytovatelů sociálních služeb*. Centrum pro komunitní práci.
- Švaříček, R., & Šedřová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Portál.
- Špeciánová, Š. (2007). *Sociálně-právní ochrana dětí*. Vzdělávací institut ochrany dětí.
- Štefková, I., & Dolejš, M. (2016). *Resilience u adolescentů v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Tomeš, I. (2011). *Obory sociální politiky*. Portál.
- Walker, I. (2013). *Výzkumné metody a statistika*. Grada.
- Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, Sbíрка zákonů (2006). <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>
- Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, Sbíрка zákonů (1999). <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>
- Zemanová, V., & Dolejš, M. (2015). *Životní spokojenost, sebehodnocení a výskyt rizikového chování u klientů nízkoprahových zařízení pro děti a mládež*. Univerzita Palackého v Olomouci.

Znebejánek, F. (2016). Operacionalizace v kvantitativním sociálně vědním výzkumu. *Sociální práce*, 16(6), 98.

(2007). *Hodnocení systému péče o ohrožené děti* – Národní projekt Systému včasné intervence. Citováno dne 29. prosince 2021, Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-systemu-pece-o-ohrozene-deti-narodni-projekt-systemu-vcasne-intervence.aspx>

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Pracovní pozice respondentů

Graf 2: Zjišťování aktuální spolupráce pracovníků NZDM s OSPOD

Graf 3: Vztah mezi pracovníky

Graf 4: Znalost pracovníků NZDM o náplni práce pracovníků OSPOD

Graf 5: Míra důležitosti spolupráce pracovníků OSPOD s pracovníky NZDM

Graf 6: Možnosti zkvalitnění spolupráce

Graf 7: Míra setkávání pracovníků OSPOD s pracovníky NZDM

Graf 8: Způsob již existující spolupráce

Graf 9: Přispění ke spolupráci ze strany NZDM

Graf 10: Sociální a životní situace klientů NZDM

Graf 11: Bariéry ve spolupráci mezi NZDM a OSPOD

PŘÍLOHA

Dotazník:

Vážené respondentky, Vážení respondenti,

chtěla bych Vás a Vaše kolegy požádat o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad pro zhotovení méjí bakalářské práce na téma: „Spolupráce nízkoprahových služeb pro děti a mládež s Orgány sociálně právní ochrany dětí“. Cílem bakalářské práce je zjistit, jak sociální pracovníci v NZDM vnímají a hodnotí spolupráci s pracovníky OSPOD.

V případě jakýchkoliv nejasností mě neváhejte kontaktovat.

Účast na tomto výzkumu je zcela dobrovolná a anonymní a budu Vám velmi vděčná za vyplnění.

Děkuji za spolupráci,

Barbora Matyščíková

1. Na jaké pozici v NZDM pracujete?

- Sociální pracovník
- Pracovník v sociálních službách
- Vedoucí služby
- Jiné

2. Spolupracuje Vaše služba NZDM s OSPOD?

- Ano, často
- Ano, někdy
- Ne

3. Máte možnost se obrátit na někoho z pracovníků OSPOD? Víte na koho?

- Ano, vím, na koho bych se přesně obrátil/a
- Ne, ale obrátila bych se na vedoucího OSPOD
- Nevím, zkušenosti s žádným pracovníkem OSPOD nemám

4. Znáte náplň práce OSPOD?

- Ano, v celku dobře
- Ano, zhruba
- Spíše ne
- Ne, vůbec

5. Přejde Vám spolupráce mezi NZDM a OSPOD důležitá?

- Ano, velmi
- Ano, částečně
- Spíše ne
- Vůbec ne

6. Jaké podle Vás existují možnosti zkvalitnění spolupráce? (Můžete označit více odpovědí)

- Spolupráce v rámci případové konference u společných klientů či formy case managementu
- Spolupráce v rámci komunitního plánování sociálních služeb
- Vzájemné setkávání a prezentace služby
- Společné vzdělávání
- Nastavení jasných pravidel možnosti spolupráce a anonymity služeb
- Jiné

7. Jak často se setkáváte s pracovníky OSPOD?

- Vůbec se neseťkáváme
- Velice zřídka (méně než jednou za dva roky)
- Jedenkrát ročně
- Dvakrát či vícekrát za rok

8. Pokud spolupracujete s OSPOD, tak jakým způsobem? (Můžete označit více odpovědí)

- Předáváme si navzájem zkušenosti a setkáváme se v rámci supervizních a kazuistických témat
- Setkáváme se na komunitním plánování sociálních služeb
- Setkáváme se za účelem prezentace služby a seznámení se navzájem
- Pracovníci OSPOD předávají informace o naší službě svým klientům a následně je přeposílají k nám
- Jiné

9. Jak můžete přispět vy, jako pracovníci NZDM v rámci spolupráce s OSPOD? (Můžete označit více odpovědí)

- Podpora výukových schopností klientů OSPOD
- Nabídnout bezpečný prostor, podporu a pomoc pro klienty OSPOD

- Podpora v rozvoji sociálních dovedností klientů OSPOD
- Podpora v učení se normám a stanoveným pravidlům klientům OSPOD
- Navázání užší spolupráce s OSPOD
- Jiné

10. Jaké sociální či životní situace řeší Vaši klienti nejčastěji? (Můžete označit více odpovědí)

- Situace ve škole
- Rodina
- Těžké životní události (smrt, rozvod rodičů, stěhování, nedostatek financí v rodině, přestup na jinou školu ...)
- Rizikové chování (experimentování s návykovými látky, záškoláctví ...)
- Sociálně patologické chování (závislosti, kriminalita, trestní činnost, vandalismus ...)
- Jiné

11. Jaké jsou podle Vás bariéry ve spolupráci NZDM a OSPOD?

- Pracovníci OSPOD nechtějí a neprojevují zájem o spolupráci
- Pracovníci NZDM nechtějí a neprojevují zájem o spolupráci
- Pracovníci OSPOD neznají činnost pracovníků NZDM
- Pracovníci NZDM neznají činnost pracovníků OSPOD
- Nejasnosti pracovníků OSPOD v principu anonymity, který NZDM poskytuje
- Nejasnosti pracovníků NZDM v otázce prolomení mlčenlivosti na vyžádání OSPOD
- Absence nastavení jasných pravidel fungování NZDM a OSPOD
- Jiné